

A בס"ד

Intro

Today we will learn בע"ה of סנהדרין דף צ"ב
Some of the topics we will learn about include.

The retribution for
כל המונע הלכה מפי תלמיד
One who holds back Torah from his student

And the reward for
ואם למדו
One who teaches Torah to his student.

A continuation in the Torah sources for תחיית המתים

Fourteen Aggadic statements of רבי אלעזר;

כל שאינו משייר פת על שלחנו
אינו רואה סימון ברכה לעולם
One must leave over bread on his table for the poor, and if
he does not do so, he will not see any success in his
doings.

However
כל המשייר פתיתים על שלחנו
כאילו עובד ע"ז
One may not put out a whole loaf of bread after he
finished eating, because this is the custom of עבודה זרה.

B צדיקים שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיותן

אינן חוזרין לעפרן
The righteous people who will be brought back to life in
the times of תחיית המתים, even though they will die again
before the times of עולם הבא, their bodies will not decom-
pose but remain whole until they are brought back to life
in עולם הבא.

The Machlokes regarding
מתים שהחיה יחזקאל
Did יחזקאל הנביא actually bring the מתים back to life, OR
was this merely a משל, a parable?

Several explanations for
מאן נינהו מתים שהחיה יחזקאל
Who were these people that יחזקאל brought back to life?

A

כל המונע הלכה
מפי תלמיד

תחיית המתים

כל שאינו משייר
פת על שלחנו
אינו רואה סימון ברכה לעולם

כל המשייר
פתיתים על שלחנו
כאילו עובד ע"ז

B

צדיקים
שעתידי הקדוש ברוך הוא
להחיותן
אינן חוזרין לעפרן

מתים
שהחיה יחזקאל

מאן נינהו מתים
שהחיה יחזקאל

1 So, let's review ...

The Gemara continues to cite Torah sources for תחיית המתים:

המתים:

13.

אמר רבא

מניין לתחיית המתים מן התורה שנאמר
יחי ראובן ואל ימות

יחי ראובן
בעולם הזה

ואל ימות
לעולם הבא

14.

רבא cites the following Pasuk:

.... ורבים מישני אדמת עפר יקיצו

And many of those who sleep in the dust of the earth will
awaken

15.

רבא cites the following Pasuk:

ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין

16.

ר' טבי אמר ר' יאשיה

משלי; Cites a Pasuk in

... שאול ועוצר רחם

וכי מה ענין שאול אצל רחם

אלא לומר לך מה רחם מכניס ומוציא

אף שאול מכניס ומוציא

מיכן תשובה לאומרין אין תחיית המתים מן התורה

The grave takes in, but will later give out.

=====

1

13

אמר רבא

מניין לתחיית המתים מן התורה שנאמר

יחי ראובן ואל ימות

יחי ראובן
בעולם הזה

14

רבא

ורבים מישני אדמת עפר יקיצו ....

And many of those who sleep in the dust of the earth
will awaken

15

רבא

ואתה לך לקץ
ותנוח ותעמוד לגורלך
לקץ הימין

16

ר' טבי אמר ר' יאשיה

שאול ועוצר רחם...

וכי מה ענין שאול אצל רחם

אלא לומר לך מה רחם מכניס ומוציא

אף שאול מכניס ומוציא

מיכן תשובה לאומרין אין תחיית המתים

מן התורה

The grave takes in, but will later give out.

2 The Gemara proceeds with fourteen Aggadaic statements of רבי אלעזר:

1.
אמר רבי אלעזר
כל פרנס שמנהיג את הצבור בנחת
זוכה ומנהיגם לעוה"ב
A פרנס who leads the community with kindness, will merit
to lead them in the World to Come.

2.
גדולה דעה שניתנה בין שתי אותיות
We see that knowledge is great, because it was placed
between two names of Hashem, as the Pasuk states
'כי אל דעות ה'

3.
גדול מקדש שניתן בין שתי אותיות
We see that the Bais Hamikdash is great, because it was
placed between two names of Hashem, as the Pasuk states
פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידיך

2

Fourteen Aggadaic statements of רבי אלעזר

1

אמר רבי אלעזר

**כל פרנס שמנהיג את הצבור בנחת
זוכה ומנהיגם לעוה"ב**

*A פרנס who leads the community with kindness,
will merit to lead them in the World to Come.*

2

**גדולה דעה
שניתנה בין שתי אותיות**

*We see that knowledge is great,
because it was placed between two names of Hashem,
as the Pasuk states*

כי אל דעות ה'

3

**גדול מקדש
שניתן בין שתי אותיות**

*We see that the Bais Hamikdash is great,
because it was placed between two names of Hashem,
as the Pasuk states*

פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידיך

3

4.
כל אדם שיש בו דעה
כאילו נבנה בית המקדש בימיו
A person who possesses knowledge is considered like he
rebuilt the Bais Hamikdash, because
שזה ניתן בין שתי אותיות
זוה ניתן בין שתי אותיות
Both דעה and מקדש were placed between two names of
Hashem.
5.
כל אדם שיש בו דעה
לסוף מתעשר
One who possesses knowledge will eventually become
wealthy.
6.
כל אדם שאין בו דעה
אסור לרחם עליו
If a person does not possess knowledge, one may not have
pity on him.
7.
כל הנותן פיתו למי שאין בו דעה
יסורין באין עליו
One who gives bread to a person without knowledge, will
become afflicted with pain.
8.
כל אדם שאין בו דעה
לסוף גולה
One who does not possess knowledge will eventually be
exiled.
9.
כל בית שאין דברי תורה נשמעים בו בלילה
אש אוכלתו
A house where people do not learn Torah during the night,
will be consumed by fire.
10.
כל שאינו מהנה תלמידי חכמים מנכסיו
אינו רואה סימן ברכה לעולם
One who does not support Talmudei Chachamim from his
assets, will not see any success in his doings.

3

4

**כל אדם שיש בו דעה
כאילו נבנה בית המקדש בימיו**

*A person who possesses knowledge
is considered like he rebuilt the Bais Hamikdash,
because*

**שזה ניתן בין שתי אותיות
זוה ניתן בין שתי אותיות**

*Both דעה and מקדש were placed between
two names of Hashem.*

6

**כל אדם שאין בו דעה
אסור לרחם עליו**

*If a person does not possess knowledge,
one may not have pity on him.*

7

**כל הנותן פיתו למי שאין בו דעה
יסורין באין עליו**

*One who gives bread to a person without knowledge,
will become afflicted with pain.*

8

**כל אדם שאין בו דעה
לסוף גולה**

*One who does not possess knowledge
will eventually be exiled.*

9

**כל בית
שאין דברי תורה נשמעים בו בלילה
אש אוכלתו**

*A house where people do not learn Torah during the night,
will be consumed by fire.*

10

**כל שאינו מהנה תלמידי חכמים
מנכסיו**

*One who does not support Talmudei Chachamim
from his assets,
will not see any success in his doings.*

4

11.
ואמר רבי אלעזר
כל שאינו משייר פת על שלחנו
אינו רואה סימן ברכה לעולם
One must leave over bread on his table for the poor, and if
he does not do so, he will not see any success in his
dealings.

The Gemara questions this from another statement of רבי
אלעזר;
כל המשייר פתיתים על שלחנו
כאילו עובד ע"ז
One who leaves over bread on his table is considered like
he worshipped זרה because this was their custom?

And the Gemara reconciles
לא קשיא
הא דאיכא שלימה בהדיה
He may not put out a whole loaf of bread, after he finished
eating, because this is the custom of זרה;
הא דליכא שלימה בהדיה
He must keep out the bread that was left over, so that it
will be available for the poor.

12.
כל המחליף בדיבורו כאילו עובד ע"ז
One who changes his voice to fool others is considered
like he worshipped זרה

13.
כל המסתכל בערוה
קשתו ננערת
One who looks at forbidden women, will not be able to
have children.

14.
לעולם הוי קבל וקיים
One who is humble, will merit a long life.
=====

4

11

ואמר רבי אלעזר

**כל שאינו משייר פת על שלחנו
אינו רואה סימן ברכה לעולם**

*One must leave over bread on his table for the poor,
and if he does not do so,
he will not see any success in his dealings.*

?

*The Gemara questions this
from another statement of רבי אלעזר;*

**כל המשייר פתיתים על שלחנו
כאילו עובד ע"ז**

*One who leaves over bread on his table is considered
like he worshipped זרה because this was their custom?*

לא קשיא

**הא דליכא
שלימה בהדיה**
*He must keep out the
bread that was left over,
so that it will be
available for the poor.*

**הא דאיכא
שלימה בהדיה**
*He may not put out a
whole loaf of bread,
after he finished eating,
because this is the custom
of זרה;*

12

**כל המחליף בדיבורו
כאילו עובד ע"ז**

*One who changes his voice to fool others
is considered like he worshipped זרה*

13

**כל המסתכל בערוה
קשתו ננערת**

*One who looks at forbidden women,
will not be able to have children.*

14

לעולם הוי קבל וקיים

*One who is humble
will merit a long life.*

5

תנא דבי אליהו
צדיקים שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיותן
אינן חוזרין לעפרן
The righteous people who will be brought back to life in
the times of תחיית המתים, even though they will die again
before the times of הבא, עולם, their bodies will not decom-
pose and will remain whole until they are brought back to
life in עולם הבא.

And
אותן שנים שעתיד הקב"ה לחדש בהן את עולמו
הקב"ה עושה להם כנפים כנשרים
ושטין על פני המים
During the period in which Hashem will destroy and
rebuild the world, the צדיקים will not die, but rather
Hashem will make them wings like an eagle and they will
hover over the water.

5

תנא דבי אליהו

צדיקים
שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיותן
אינן חוזרין לעפרן

The righteous people who will be brought back to life
in the times of תחיית המתים,
even though they will die again before the times of הבא,
their bodies will not decompose and will remain whole
until they are brought back to life in עולם הבא.

And

אותן שנים
שעתיד הקב"ה לחדש בהן את עולמו
הקב"ה עושה להם כנפים כנשרים
ושטין על פני המים

During the period
in which Hashem will destroy and rebuild the world,
the צדיקים will not die, but rather
Hashem will make them wings like an eagle
and they will hover over the water.

6 The Gemara asks
 ונילף ממתים שהחיה יחזקאל
 Perhaps after תחיית המתים the צדיקים will die and decompose just like the dead who יחזקאל הנביא brought back to life, and after they died they decomposed?

The Gemara explains that the רבי תנא דבי אליהו holds like רבי יהודה who says
 באמת משל היה
 The incident of יחזקאל never happened, and it was merely a parable to portray גלות, exile, and גאולה, redemption, which are like מיתה and תחיה.

רבי אליעזר disagrees and says
 מתים שהחיה יחזקאל עמדו על רגליהם
 ואמרו שירה ומתו
 The incident of יחזקאל did happen, and after יחזקאל brought them back to life, the מתים stood up, praised Hashem, and then they died.

ר"א בנו של ר' יוסי הגלילי says
 מתים שהחיה יחזקאל
 עלו לארץ ישראל ונשאו נשים והולידו בנים ובנות
 After יחזקאל brought them back to life, the מתים returned to Eretz Yisroel, and they married and had children, and רבי יהודה בן בתירא was their descendant.
 =====

6
ונילף ממתים שהחיה יחזקאל
 Perhaps after תחיית המתים the צדיקים will die and decompose just like the dead who יחזקאל הנביא brought back to life, and after they died they decomposed?

The Gemara explains that רבי יחזקאל תנא דבי אליהו holds like רבי יהודה who says

באמת משל היה

The incident of יחזקאל never happened, and it was merely a parable to portray גלות and גאולה, which are like מיתה and תחיה.

רבי אליעזר

**מתים שהחיה יחזקאל
 עמדו על רגליהם
 ואמרו שירה ומתו**

The incident of יחזקאל did happen, and after יחזקאל brought them back to life, the מתים stood up, praised Hashem, and then they died.

ר"א בנו של ר' יוסי הגלילי

**מתים שהחיה יחזקאל
 עלו לארץ ישראל ונשאו נשים
 והולידו בנים ובנות**

After יחזקאל brought them back to life, the מתים returned to Eretz Yisroel, married and had children, and רבי יהודה בן בתירא was their descendant.

7 The Gemara now proceeds with a discussion in
מאן נינהו מתים שהחיה יחזקאל
Who were these people that יחזקאל brought back to life?
1.
אמר רב
אלו בני אפרים שמונו לקץ וטעו
They were the בני אפרים who were killed because they
erred in the count of מצרים גלות and they left מצרים before
the time of redemption.

2.
ושמואל אמר
אלו בני אדם שכפרו בתחיית המתים
These were people who denied the concept of resurrec-
tion.

3.
ר' ירמיה בר אבא אמר
אלו בני אדם שאין בהן לחלוחית של מצוה
These were people who never fulfilled a single Mitzvah.

4.
ר' יצחק נפחא אמר
אלו בני אדם שחיפו את ההיכל כולו שקצים ורמשים
These were people who covered the walls of the היכל with
insects.

7
**מאן נינהו מתים
שהחיה יחזקאל**
*Who were these people
that יחזקאל brought back to life?*

1

אמר רב

אלו בני אפרים שמונו לקץ וטעו

*They were the בני אפרים who were killed
because they erred in the count of מצרים גלות
and they left מצרים before the time of redemption.*

2

ושמואל אמר

**אלו בני אדם
שכפרו בתחיית המתים**

*These were people who denied
the concept of resurrection*

3

ר' ירמיה בר אבא אמר

**אלו בני אדם
שאין בהן לחלוחית של מצוה**

*These were people
who never fulfilled a single Mitzvah.*

4

ר' יצחק נפחא אמר

**אלו בני אדם
שחיפו את ההיכל כולו
שקצים ורמשים**

*These were people who covered the walls of the היכל
with insects.*

8

5.

רבי יוחנן אמר

אלו מתים שבבקעת דורא

These were the people who were murdered by נבוכדנצר because of their beauty, as the Braisa elaborates

בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע

את חנניה מישאל ועזריה לכבשן האש

אמר לו הקב"ה ליחזקאל

לך והחייה מתים בבקעת דורא

When נבוכדנצר threw חנניה מישאל ועזריה into the furnace,

Hashem instructed יחזקאל to bring these מתים back to life, and

כיון שהחייה אותן

באו עצמות וטפחו לו לאותו רשע על פניו

After they became alive, their bones traveled to נבוכדנצר, and they hit him on his face, and then they left.

נבוכדנצר asked

מה טיבן של אלו

Where did these bones come from?

And he was told

חבריהן של אלו מחיה מתים בבקעת דורא

A friend of those thrown into the furnace brought back to life the people that you killed in דורא בבקעת.

When נבוכדנצר heard this, he began to praise Hashem until

בא מלאך וסטר על פיו

A מלאך came and hit him on the mouth, because

ביקש לגנות

כל שירות ותושבחות שאמר דוד בספר תהלים

His praises would have put to shame דוד המלך's praises in תהלים.

This discussion continues in the next Daf.

8

5

רבי יוחנן אמר

אלו מתים שבבקעת דורא

These were the people who were murdered by נבוכדנצר because of their beauty, as the Braisa elaborates

בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע את חנניה מישאל ועזריה לכבשן האש אמר לו הקב"ה ליחזקאל

לך והחייה מתים בבקעת דורא

When נבוכדנצר threw חנניה מישאל ועזריה into the furnace, Hashem instructed יחזקאל to bring these מתים back to life.

כיון שהחייה אותן

באו עצמות

וטפחו לו לאותו רשע על פניו

After they became alive, their bones traveled to נבוכדנצר, and they hit him on his face, and then they left.

נבוכדנצר asked

מה טיבן של אלו

Where did these bones come from?

And he was told

חבריהן של אלו

מחיה מתים בבקעת דורא

A friend of those thrown into the furnace brought back to life the people that you killed בבקעת דורא.

When נבוכדנצר heard this,

he began to praise Hashem until

בא מלאך וסטר על פיו

A מלאך came and hit him on the mouth,

because

ביקש לגנות

כל שירות ותושבחות

שאמר דוד בספר תהלים

His praises would have put to shame

תהלים דוד המלך's praises in תהלים.